

ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

† Γιαννάκη Ιωάννου

Τραγική μέρα η Μεγάλη Παρασκευή. Το δράμα του Κυρίου φτάνει στην ανατριχιαστική κορύφωσή του. Το συναξάρι της μέρας είναι λιτό, αλλά τόσο εύγλωττο και παραστατικό. *«Τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τὰ ἅγια καὶ σωτήρια καὶ φρικτὰ Πάθη τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτελοῦμεν· τοὺς ἐμπτυσμούς, τὰ ῥαπίσματα, τὰ κολαφίσματα, τὰς ὕβρεις, τοὺς γέλωτας, τὴν πορφυρᾶν χλαίναν, τὸν κάλαμον, τὸν σπόγγον, τὸ ὄξος, τοὺς ἥλους, τὴν λόγχην· καὶ πρὸ πάντων τὸν Σταυρὸν καὶ τὸν θάνατον, ἃ δι' ἡμᾶς ἐκὼν κατεδέξατο· ἔτι δὲ καὶ τὴν τοῦ εὐγνώμονος Ληστοῦ, τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ, σωτήριον ἐν τῷ Σταυρῷ ὁμολογίαν».*

Ο Χριστός παραπέμπεται χωρίς αιδώ σε δικαστήρια, που ήταν παρωδίες δικαστικής διαδικασίας. Αυτό που ενδιέφερε τους κρατούντες δεν ήταν η απονομή δικαιοσύνης, αλλά η έκδοση καταδικαστικής απόφασης. Οι ψευδομάρτυρες απλώς συμπληρώνουν το νομότυπο μέρος μιας σκηνοθετημένης δίκης με προαποφασισμένη την ετυμηγορία. Ο Άννας κι ο Καϊάφας, οι αρχιερείς που ήταν επικεφαλής των σχετικών δικαστικών σωμάτων, εκφράζουν την στενοκαρδία και τη μικροψυχία του Ιουδαϊκού λαού, που αρνήθηκε να δεχθεί τον Μεσσία, τον οποίο για αιώνες ολόκληρους ανέμενε. Τραγική στ' αλήθεια η κατάληξη του θεωρούμενου ως περιούσιου λαού. Για χρόνια πολλά και δυσβάστακτα ο λαός αυτός άκουγε τους προφήτες να προαναγγέλλουν τον ερχομό του Μεσσία κι όταν ήλθε το πλήρωμα του χρόνου και τα προφητικά οράματα πήραν σάρκα και οστά, ο λαός δικάζει και καταδικάζει τον Σωτήρα του. Σ' αυτό το θέατρο του παραλόγου ο Ιησούς δεν ωφελεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του. Με τη σιωπή Του τα λέει όλα.

Στο μεταξύ ο Πέτρος *«ἠκολούθει μακρόθεν»*. Ανάμικτα συναισθήματα αναδύονταν από μέσα του. Κάθισε προβληματισμένος δίπλα από μια φωτιά και προσπάθησε να βάλει σε μια τάξη τις σκέψεις του. Μάταια όμως. Ο φόβος, η αγωνία, η ένταση και η ανασφάλεια είχαν θρονιαστεί στην ψυχή του απλού ψαρά. Μια παιδίσκη ήρθε και τάραξε την εσωστρέφειά του. Η σιγουριά της ήταν εξοργιστική: *«καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου»*. Ο Πέτρος, όμως, σαν από όνειρο άκουσε τον εαυτό του να λέει: *«Οὐκ οἶδα τί λέγεις»*. Το μαρτύριο για τον δυναμικό μαθητή τώρα άρχιζε. Σε λίγο η παιδίσκη βρήκε και συνήγορο. Κάποια από τους παρευρισκόμενους είναι βέβαιη: *«Οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου»*. Τα πλοκάμια της άρνησης έχουν, όμως, αιχμαλωτίσει τον Πέτρο, που: *«καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ' ὄρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον»*. Όταν και άλλοι επιμένουν, τότε ο Πέτρος *«ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον»*. Αμέσως ακούστηκε το κράξιμο του πετεινού και στ' αυτιά του Πέτρου ήχησε ανατριχιαστικά η ανάμνηση των λόγων του Κυρίου *«πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς*

ἀπαρνῆση με». Πόσο σκληρά φαινόντουσαν αυτά τα λόγια τούτη τη στιγμή. Ο περήφανος για την πίστη του μαθητής αρνήθηκε τρεις φορές τον Δάσκαλό του. Ο ταπεινωμένος Κύριος ήρθε στη σκέψη του και τα δάκρυα άρχισαν να σημαίνουν την αρχή της μετάνοιάς του. Η ειλικρινής μετάνοια έρχεται μέσα από τον χείμαρρο των δακρύων, που ξεπλένει την οδύνη της άρνησης. Είναι η φυσική διέξοδος μιας αγάπης και μιας πίστης που δοκιμάστηκε και κλυδωνίστηκε, αλλά τελικά στερεώθηκε και γιγάντεψε.

Μετά την καταδικαστική απόφαση από το Ιουδαϊκό συνέδριο ήταν απαραίτητη και η επικύρωση της απόφασης από τον Ρωμαίο διοικητή. Ο άβουλος Πόντιος Πιλάτος δεν αργεί να υποκύψει στις απαιτήσεις του πλήθους, που επιτακτικά ζητούσε την σταύρωση του Χριστού. Το μένος των διωκτών του Ιησού δεν κατασίγασε με την καταδικαστική απόφαση του Πιλάτου. Είναι γνωστό ότι η ανθρώπινη κατρακύλα δεν έχει όρια. Το μαστίγωμα ήταν η αρχή της σωματικής κακοποίησης. Τα λουριά που αυλάκωναν τη ράχη του Θεανθρώπου πληγώνουν τον Κύριο λιγότερο από την αγνωμοσύνη και την αχαριστία των ανθρώπων. Φρικτή η εικόνα. Ο Δημιουργός του κόσμου, εξουθενωμένος και ταπεινωμένος, δεμένος σ' έναν στύλο μαστιγώνεται ανελέητα από τα δημιουργήματά Του. Η συνέχεια του μαρτυρίου είναι ακόμα πιο αποτρόπαιη. Ο Θεάνθρωπος χλευάζεται από ανθρώπους ανίδεους κι ανυποψίαστους. Η προσωποποίηση της αγάπης και της αλήθειας γίνεται αντικείμενο κοροϊδίας και αισχροφής γελοιοποίησης. Η ψεύτικη πορφύρα, το αγκάθινο στεφάνι και η καλαμένια ράβδος γίνονται τα αισθητά μέσα του εξευτελιστικού εμπαιγμού. Τα περιπαικτικά λόγια των στρατιωτών *«Χαίρε ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων»*, μέσα στον σαρκασμό τους φανέρωναν ὄλο το τραγικό μεγαλείο της εικόνας εκείνης, που έκρυβε μέσα της ικεσίες αιώνων πολλών.

Οι στιγμές διαδέχονται βιαστικές η μια την άλλη. Θαρρείς πως τρέχουν να κρυφτούν, για να μην προλάβουν τη μεγάλη ντροπή που διαφαίνεται στον ορίζοντα της ιστορίας. Ο Ιησούς αγκομαχώντας αργοσέρνει τα βήματά Του στον κακοτράχαλο λόφο του Γολγοθά. Ο ευαγγελιστής Ματθαίος είναι συγκλονιστικός στην απλότητα της περιγραφής του: *«Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τῇ χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι»*. Πάνω στον Γολγοθά συντελείται η μεγαλύτερη αδικία ὄλων των εποχών. Η ανθρώπινη κακία ετοιμάζεται να σταυρώσει τη Σαρκωμένη Αγάπη. Ο Ιησούς δεμένος κι εξουθενωμένος κοιτάζει μια τον Σταυρό και μια τους σταυρωτές Του. Θά 'θελε ίσως να τους πει τόσα πολλά, μα ξέρει πως είναι ανώφελο. Έτσι παραμένει σιωπηλός. Το βλέμμα Του δεν είναι ικετευτικό, ούτε παραπονιάρικο. Είναι η ὕστατη ματιὰ αγάπης, που αγκαλιάζει την οικουμένη και την περιλούζει με τη χάρη του Αγίου Πνεύματος. Είναι η νικητήρια αντίκρουση του επερχόμενου θανάτου. Οι δῆμιοι, ὄμως, βιάζονται. Αδημονούν να ολοκληρώσουν το

ανοσιούργημά τους. Γι' αυτούς ο χρόνος μετριέται με τα κτυπήματα στα καρφιά, που τρυπούν τα άμωμα χέρια και τα άχραντα πόδια του Κυρίου.

Ο Ιησούς ατενίζει πια τον κόσμο, την ιστορία και την ψυχή του κάθε ανθρώπου καρφωμένος πάνω στον Σταυρό. Ο ουρανός βουρκώνει και κρύβει το πρόσωπό του, για να δείξει την ντροπή και τον αποτροπιασμό του. Η κτίση πνίγει την αντίδρασή της σ' έναν βουβό και μουντό λυγμό. Οι άνθρωποι, όμως, επιμένουν στην κοροϊδία και συνεχίζουν να χλευάζουν τον Σταυρωμένο Κύριο. Κι εκείνος, ενώ είναι καρφωμένος στον Σταυρό και γεύεται το πικρό ποτήριο του μαρτυρίου, συνεχίζει να παραδίδει στην ανθρωπότητα μαθήματα αγάπης, συγχωρητικότητας και υπευθυνότητας. Συγχωρεί τους σταυρωτές Του με την παράκληση *«Πάτερ ἄφες αὐτοῖς οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιούσι»*. Δέχεται τη μετάνοια του ληστή με τη λυτρωτική διαβεβαίωση *«σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ»*. Αναθέτει τη φροντίδα της μητέρας του στον Ιωάννη, τον αγαπημένο μαθητή Του διατυπώνοντας την ύστατη επιθυμία του *«Γύναι, ἴδε ἡ Υἱός σου» «Ἰωάννη, ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου»*. Ο κύκλος των γήινων υποχρεώσεων του Ιησού έκλεινε. Τίποτε πια δεν κρατούσε τον Ιησού στη γη. Το τέλος πλησιάζει γοργά. Την αυλαία του δράματος έκλεισαν δυο κραυγές, στις οποίες αντανακλάται η θεανθρώπινη φύση του Χριστού. *«ἤλί, ἤλί λιμὰ σαβαχθανί, τουτ' ἔστιν Θεέ μου, Θεέ μου ἵνατί με ἐγκατέλιπες;»* ήταν η πρώτη σπαρακτική κραυγή που φανερώνει την αίσθηση της απόλυτης αδικίας και εγκατάλειψης. Η δεύτερη κραυγή ήταν η εξαγγελία του επίγειου τέλους *«Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου...»*.

Το άσπιλο σώμα του Κυρίου έμεινε πια ακίνητο και άψυχο πάνω στον Σταυρό. Η ταπεινωμένη θεότητα είχε αγαπήσει τον άνθρωπο μέχρι θανάτου, θανάτου δε σταυρού. Οι άνθρωποι, τραγικές και δυστυχισμένες υπάρξεις, αρχίζουν να συνειδητοποιούν το έγκλημα που είχαν διαπράξει. Ήταν η πρώτη νίκη του νεκρού Χριστού σ' αυτούς που επιδίωκαν με μανία την εξόντωσή Του. Οι στρατιώτες θέλοντας να επιβεβαιώσουν τον θάνατο του Ιησού τρυπούν με λόγχη την πλευρά Του και *«εὐθέως ἐξῆλθε αἷμα καὶ ὕδωρ»*. Το αίμα, όμως που οι στρατιώτες θεώρησαν ως απόδειξη της νέκρωσης ήταν η Ζωή και η Αλήθεια ενός κόσμου που μόλις είχε αρχίσει να γεννιέται.

Η Μεγάλη Παρασκευή είναι η μέρα των Παθών του Κυρίου, αλλά και η μέρα της δικής μας ευθύνης. Από τον Σταυρό του Θεανθρώπου αναβλύζει αστείρευτη η Αγάπη, η Ταπείνωση, η Χάρη, η Μακροθυμία. Παρακαλούμε τον Κύριο να μας δώσει τη δύναμη να σταυρώσουμε με τη μετάνοια την κακία και τον εγωισμό μας και να επιτρέψουμε στη θυσιαστική Του αγάπη να συντρίψει τη σκληροκαρδία μας. Γονατίζουμε ευλαβικά μπροστά στον ζωοποιό Σταυρό και προσκυνούμε κατασυγκινημένοι τα Πάθη του Κυρίου. Μαζί με τον υμνογράφο της Εκκλησίας επαναλαμβάνουμε:

*«Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου ὁ ἐν ὕδασι τὴν γῆν κρεμάσας.
Στέφανον ἐξ ἀκανθῶν περιτίθεται ὁ τῶν ἀγγέλων βασιλεύς.
Ψευδῆ πορφύραν περιβάλλεται ὁ περιβάλλων τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις.
Ράπισμα κατεδέξατο ὁ ἐν Ἰορδάνῃ ἐλευθέρωσας τὸν Ἀδάμ.
Ἦλοις προσηλώθη ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας.
Λόγχῃ ἐκεντήθη ὁ Υἱὸς τῆς Παρθένου.
Προσκυνοῦμεν σου τὰ Πάθη Χριστέ.
Δεῖξον ἡμῖν καὶ τὴν ἔνδοξόν σου ἀνάστασιν».*